

Icke-diskriminering grundad på kön och solidaritet mellan generationer

Europaparlamentets resolution av den 3 februari 2009 om icke-diskriminering grundad på kön och solidaritet mellan generationer (2008/2118(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av artikel 2, artikel 3.2 och artikel 141 i EG-fördraget,
- med beaktande av resolutionen från rådet och ministrarna för sysselsättning och socialpolitik, som sammanträdde den 29 juni 2000, om balans mellan kvinnor och män i deltagandet i arbets- och familjelivet¹,
- med beaktande av sin resolution av den 15 december 2000 om kommissionens meddelande ”Mot ett Europa för alla åldrar – att främja välfärd och solidaritet mellan generationerna”²,
- med beaktande av sin resolution av den 9 mars 2004 om möjligheterna att förena yrkesliv med familje- och privatliv³,
- med beaktande av den europeiska pakten för ungdomsfrågor, som Europeiska rådet antog vid sitt möte den 22–23 mars 2005 i Bryssel,
- med beaktande av sin resolution av den 23 mars 2006 om demografiska utmaningar och solidaritet mellan generationerna⁴,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 12 oktober 2006 ”Europas demografiska framtid – en utmaning som öppnar möjligheter” (KOM(2006)0571),
- med beaktande av sin resolution av den 19 juni 2007 om en rättslig ram för att göra det möjligt att förena familjeliv och studier för unga kvinnor inom Europeiska unionen⁵,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 10 maj 2007 ”Främja solidariteten mellan generationerna” (KOM(2007)0244),
- med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande om kommissionens meddelande ”Främja solidariteten mellan generationerna”⁶,
- med beaktande av sin resolution av den 27 september 2007 om jämställdhet mellan

---

¹ EGT C 218, 31.7.2000, s. 5.

² EGT C 232, 17.8.2001, s. 381.

³ EUT C 102 E, 28.4.2004, s. 492.

⁴ EUT C 292 E, 1.12.2006, s. 131.

⁵ EUT C 146 E, 12.6.2008, s. 112.

⁶ EUT C 120, 16.5.2008, s. 66.

kvinnor och män i Europeiska unionen 2007¹,

- med beaktande av kommissionens arbetsdokument ”Europas demografiska framtid: fakta och siffror” (SEK(2007)0638),
- med beaktande av sin resolution av den 21 februari 2008 om Europas demografiska framtid²,
- med beaktande av sin resolution av den 3 september 2008 om jämställdhet mellan kvinnor och män 2008³,
- med beaktande av artikel 45 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män (A6-0492/2008), och av följande skäl:
  - A. Kvinnor och män har samma mänskliga värdighet och samma rättigheter och skyldigheter.
  - B. Likabehandling av kvinnor och män är en vägledande princip inom lagstiftningen och ska därför integreras i och beaktas vid tolkningen och tillämpningen av denna.
  - C. Det finns fortfarande avsevärda skillnader mellan kvinnor och män sett till alla andra aspekter av kvaliteten på arbetsmiljön, till exempel möjligheten att förena yrkes- och privatliv. Sysselsättningsgraden för kvinnor med minderåriga barn är endast 62,4 procent, jämfört med 91,4 procent för männen. Av de deltidsarbetande är 76,5 procent kvinnor.
  - D. Lissabonstrategin syftar till att se till att 60 procent av de arbetsföra kvinnorna har en anställning. De kvantitativa och kvalitativa målen i Lissabonstrategin och de nya integrerade riktlinjerna för tillväxt och sysselsättning⁴ – särskilt i fråga om kvinnors och vuxna personers sysselsättning – styrs av insikten att det ur ett hållbarhetsperspektiv är oacceptabelt att dessa resurser och deras potential inte tas till vara och att en stabil pension och välfärd hotas.
  - E. Principen om likabehandling av kvinnor och män innebär att det inte får förekomma vare sig direkt eller indirekt diskriminering på grund av kön, i synnerhet inte diskriminering på grund av moderskap, familjeåtaganden eller civilstånd.
  - F. De siffror som kommissionen anger i sitt ovannämnda meddelande av den 12 oktober 2006 visar att länder och regioner där det råder hög sysselsättning bland kvinnorna och som har ett socialförsäkringssystem också har högre födelsetal.
  - G. EU:s tre främsta utmaningar – den demografiska utvecklingen, globaliseringen och klimatförändringarna – kräver en generationsövergripande solidaritet som bygger på en

---

¹ EUT C 219 E, 28.8.2008, s. 324.

² Antagna texter, P6_TA(2008)0066.

³ Antagna texter, P6_TA(2008)0399.

⁴ Se kommissionens meddelande av den 11 december 2007 med titeln "Integrerade riktlinjer för tillväxt och sysselsättning (2008–2010) (KOM(2007)0803).

bred överenskommelse inte bara mellan generationerna utan även mellan könen.

- H. Överenskommelsen mellan könen och generationerna måste bygga på möjligheten för individerna att organisera sina egna arbetsliv och privatliv, dvs. att kombinera arbetslivets krav på lönsamhet och produktivitet med möjligheten att välja när och med vad man ska arbeta, med utgångspunkt i de rättigheter och skyldigheter som fastställs i lagstiftning och avtal.
- I. Det generationsöverskridande ömsesidiga ansvaret kräver att de offentliga myndigheterna engagerar sig aktivt och att alla arbetsmarknadsparter involveras för att i tillräcklig grad garantera högkvalitativa tjänster i allmänhetens intresse och tillräckligt omfattande och lämpliga välfärds- och socialförsäkringssystem.
- J. Kvinnornas ökade närvaro på arbetsmarknaden beror på kulturella förändringar och politiska reformer avsedda att möjliggöra en balans mellan arbetslivet och privatlivet och en omfördelning av rollerna. En sådan politik täcker olika nära sammanhängande områden, alltifrån tillfälligt förkortad arbetstid, genom omvandling av anställningskontrakt från hel- till deltid, och ledighetsregler (mammaledighet, pappaledighet, föräldraledighet och ledighet av familjeskäl) till nätverk av hushållsnära tjänster.
- K. Den demografiska förändringen påverkar i hög grad människors privatliv och yrkesliv. En otillräcklig omsorgssektor, låga löner, sent inträde på arbetsmarknaden, flera visstidsanställningar under lång tid och otillräckliga incitament för unga kvinnor och män är några orsaker till att de väljer att bilda familj och skaffa barn senare i livet. Oflexibla arbetsformer och svårigheter att återvända till arbetsmarknaden efter att ha arbetat i hemmet gör det svårt att välja fritt hur man ska skapa balans mellan yrkes- och privatlivet, t.ex. genom att växla mellan arbete och familjeliv.
- L. Med tanke på att icke-diskriminering grundad på kön oftast berör både kvinnor/mödrar och män/fäder bör politiska åtgärder inom detta område inte vara inriktade enbart på kvinnor, utan all europeisk och nationell politik bör anpassas även efter männens/fädernas behov och förmågor.
- M. Det är nödvändigt att ta upp frågan om diskriminering kopplad till mamma-, pappa- och föräldraledighet samt ledighet av familjeskäl för att fastställa huruvida diskriminering i sådana situationer utgör en form av könsdiskriminering. Det måste även nås enighet om en Europaomfattande definition av begreppet mångfaldig diskriminering.
- N. Solidaritet mellan generationerna innebär inte bara att ta hand om barn, utan innefattar även att ta ansvar för äldre och omsorgsberoende personer, vilket bidrar till respekten för människovärdet samt till att denna respekt förs vidare till framtida generationer.
- O. Stor fattigdom bör inte vara en diskriminerande faktor i solidariteten mellan generationerna. Även i de fattigaste familjer upprätthålls kontakter och aktiviteter som bidrar till generationssolidaritet.
- P. Personer som lägger ner tid och resurser på att ta hand om och uppfostra barn eller ta hand om äldre borde få ett erkännande av samhället. Det målet skulle kunna nås genom att dessa personer får rättigheter som socialt skydd och pension.

- Q. Den uppfostrande roll som föräldrar har att fylla gentemot sina barn och den roll som barnen har att fylla gentemot äldre och omsorgsberoende personer, liksom kvinnors och mäns roll som omsorgsgivare till äldre och omsorgsberoende personer, är av central betydelse för den gemensamma välfärden och bör uppmärksammas genom övergripande åtgärder, även för kvinnor och män som frivilligt väljer att ägna sig åt detta arbete på heltid eller deltid.
- R. Sedan oktober 2003 har kommissionen hållit samråd med arbetsmarknadsparterna om balansen mellan yrkes-, familje- och privatliv. Dessa samråd, som har gått in i en andra fas, är baserade på vikten av att hitta strategier och medel för att ”bra jobb” ska kunna kombineras med kvinnors och mäns ansvar i hemmet.
- S. Män har en viktig nyckelroll i strävan mot verklig jämlikhet.
- T. Flexicurity-principerna riktar sig främst mot kvinnor, vilket framhålls i Europaparlamentets resolution av den 29 november 2007 om gemensamma principer för ”flexicurity”¹, och i de flesta av Europas regioner förefaller inte arbetstidens förläggning vara till någon större hjälp för dem som har barn. Dessutom har anställda med barn mindre chans att få anställning med flexibel arbetstid än de som inte har barn².
- U. Att hitta en balans mellan familjeplaner, privatliv och yrkesambitioner är möjligt endast om de berörda personerna åtnjuter verklig valfrihet i ekonomiskt och socialt hänseende och får stöd av politiska och ekonomiska beslut på europeisk och nationell nivå utan några negativa följder, och om nödvändig infrastruktur finns att tillgå.
- V. Särskilt kvinnor/mödrar löper risken att ”tvingas” deltidsarbeta. Det är ett val som ofta är påtvingat på grund av avsaknaden av barnomsorg. Det finns även en risk för att en ansökan om att övergå från heltid till deltid avslås, vilket gör det svårt eller rent av omöjligt att förena arbets-, familje- och privatliv.
1. Europaparlamentet poängterar att principen om solidaritet mellan generationerna är en central byggsten i den europeiska sociala modellen. För att denna modell ska kunna bibehållas måste offentliga myndigheter på olika nivåer inta en aktiv roll och alla arbetsmarknadens parter måste involveras i arbetet med att garantera högkvalitativa tjänster av allmänt intresse för familjer, ungdomar och alla människor som inte kan ta hand om sig själva.
  2. Europaparlamentet påpekar att omsorgspolitik och tillhandahållandet av omsorgstjänster har direkt inverkan på möjligheterna att uppnå jämställdhet. Parlamentet kritiserar den brist på lättillgängliga omsorgstjänster av hög kvalitet och till ett rimligt pris som råder i flertalet medlemsstater. Detta har att göra med att omsorgsarbete inte delas lika mellan kvinnor och män, vilket i sin tur får direkta negativa följder för kvinnors möjlighet att delta i alla delar av det sociala, ekonomiska, kulturella och politiska livet.
  3. Europaparlamentet poängterar att barnomsorg av hög kvalitet, till rimliga priser och med öppettider som passar föräldrar och barn, liksom god och ekonomiskt överkomlig omsorg

---

¹ EUT C 297 E, 20.11.2008, s. 174.

² Eurostat, The life of women and men in Europe, 2008, s. 89.

för äldre och andra behövande, måste vara centrala inslag i EU:s sociala modell och i insatserna för att underlätta kvinnors tillträde till arbetsmarknaden och till betalt arbete, så att de kan dra nytta av sina färdigheter och på så vis bli ekonomiskt oberoende.

4. Europaparlamentet erinrar medlemsstaterna om att de genom Europeiska rådets överenskommelse i Barcelona 2002 förbundit sig att undanröja hindren för kvinnors och mäns lika deltagande på arbetsmarknaden och att före 2010 införa barnomsorg för 90 procent av alla barn mellan tre års ålder och skolpliktig ålder och för minst 33 procent av alla barn under tre år. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att sätta upp liknande mål för vård av äldre och sjuka anhöriga.
5. Europaparlamentet påpekar att fördelningen av arbetsuppgifter i hem och familj mellan kvinnor och män är mycket ojämn, vilket leder till att framför allt kvinnor hänvisas till flexibla arbetsformer eller avstår från förvärvsarbete. Detta påverkar kvinnors karriärer, löneskillnaderna mellan könen och intjänandet av pensionsrättigheter.
6. Europaparlamentet befarar att det tjeckiska ordförandeskapets förslag om barnomsorg som ett ”fullödigt alternativ till en yrkeskarriär” kommer att befästa den traditionella arbetsuppdelningen mellan kvinnor och män, det vill säga den traditionella tanken att arbetstagaren är en man som står till förfogande på heltid och vars personliga behov ombesörjs av ”osynliga händer” (kvinnor) som organiserar hemmet och familjen.
7. Europaparlamentet är mycket oroat över att det tjeckiska ordförandeskapets förslag, framför allt när det råder ekonomisk recession, kommer att tvinga kvinnor att ge upp sina arbeten för att i stället följa sin ”naturliga” bana, det vill säga ta hand om barn och andra anhöriga. Parlamentet vädjar till rådet och medlemsstaterna att göra allt de kan för att uppnå barnomsorgsmålen från Barcelona.
8. Europaparlamentet framhåller att full sysselsättning, för en eller båda föräldrarna, i ett arbete som ger en anständig lön kan bidra till att undvika förekomsten med fattigdom bland förvärvsarbetande och till att bekämpa fattigdomsriskerna i hushåll med ensamstående föräldrar, som i mycket högre grad är drabbade av fattigdom (32 %).
9. Europaparlamentet påpekar att pensionssystemen i medlemsstaterna fortfarande innebär att många kvinnor endast har härledda rättigheter från makens anställningar, med följden att majoriteten av de äldre som lever i fattigdom är kvinnor.
10. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att ta itu med de strukturella orsaker som bidrar till ojämställdheten i pensionssystemen, t.ex. omsorgssektorns struktur och möjligheten att förena familjelivet och arbetslivet, ojämställdheten på arbetsmarknaden, löneskillnaderna mellan könen och den direkta diskrimineringen gällande pensioner i den andra och tredje pelaren.
11. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att lägga fram ett förslag till nytt direktiv om särskilda rättigheter och garantier när det gäller att förena yrkeslivet och familjelivet för familjer med vårdbehövande medlemmar (barn, äldre och funktionshindrade).
12. Europaparlamentet uppmanar forskningsinstituterna att investera mer och bättre i mer miljövänliga produkter för barn och omsorgsberoende personer samt för hushållsändamål

i stort.

13. Europaparlamentet uppmanar Eurostat att ta fram metoder som gör det möjligt att presentera könsuppdelad statistik över omsorg för barn och andra behövande personer.
14. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att presentera konkreta initiativ för att validera de kunskaper som tillägnas genom att uppfostra barn, bistå omsorgsberoende personer och sköta ett hushåll, så att dessa kunskaper kan tillgodoräknas vid ett återinträde på arbetsmarknaden. En bedömning av ämnesövergripande kunskaper är en grundläggande del av den så kallade kompetensberäkningen enligt de bästa nationella traditionerna i fråga om försök med system som förenar utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden.
15. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att genomföra en informationskampanj och införa pilotprojekt för att underlätta ett balanserat deltagande av kvinnor och män i yrkes- och familjelivet.
16. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att överväga flexibla arbetstider för föräldrar (baserat på ett fritt val) och flexibla tider på barnomsorgsinrättningar för att hjälpa både kvinnor och män att på ett bättre sätt kombinera arbets- och familjelivet.
17. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att titta på bästa praxis i fråga om omsorgsgivare i medlemsstaterna och att sprida bästa praxis till alla medlemsstater för att visa att omsorgsgivare fyller en viktig funktion i generationssolidariteten och för att uppmuntra en strategi för omsorgsgivare i medlemsstaterna.
18. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att stödja och främja de åtgärdsprogram som kommissionen infört inom ramen för den europeiska alliansen för familjen. Parlamentet uppmanar även kommissionen att intensifiera arbetet med att utveckla hjälpmedel för att systematisera utbytet av bästa praxis och forskningen inom detta område.
19. Europaparlamentet uppmanar de offentliga myndigheterna att vidta nödvändiga åtgärder för att förvärvsarbetsande föräldrar ska kunna få stöd via den politik som främjar föreningen av arbetsliv, familjeliv och privatliv och få tillgång till relevanta instrument.
20. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att stödja möjligheter till ledighet (föräldraledighet, adoptionsledighet och solidaritetsledighet) för dem som vill avbryta sin yrkesverksamhet för att i stället ta hand om en anhörig.
21. Europaparlamentet betonar vikten av att ingripa för att förbättra inte bara mammaledigheten utan även pappaledigheten och föräldraledigheten, med hänvisning till den ledighet som tas ut av den förvärvsarbetsande fadern, eftersom det bara är en liten andel män i alla medlemsstater som utnyttjar den ledighet de har rätt till.
22. Europaparlamentet betonar att alla som vill avbryta eller trappa ner sin formella yrkesverksamhet för att ägna sig åt solidaritet mellan generationerna borde ha möjlighet till flexibel arbetstid. Parlamentet efterlyser därför större samarbetsvilja från små och medelstora företag samt större flexibilitet i de offentliga myndigheternas budgetprognoser för statligt stöd.

23. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att i samarbete med medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter se över politiken för främjande av möjligheterna att förena yrkes- och familjelivet, bland annat genom att
- garantera att kostnaderna för moderskap/faderskap inte bärs av företaget utan av samhället, i syfte att undanröja diskriminerande behandling i företagen och få fart på barnafödandet,
  - förbättra tillgången till omsorg och hjälp för omsorgsberoende personer (barn, funktionshindrade och äldre) och öka flexibiliteten i sådana tjänster genom att fastställa ett minsta antal inrättningar som ska vara öppna även på natten, för att på så vis göra det möjligt att möta kraven från arbetslivet och samtidigt bevara privatlivet.
24. Europaparlamentet är positivt till förslaget att i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/88/EG av den 4 november 2003 om arbetstidens förläggning i vissa avseenden¹ ägna en särskild artikel åt möjligheten att förena arbetsliv, familjeliv och privatliv och framhåller att sådant måste beaktas vid planering av veckans arbetstider och jourarbete.
25. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att se till att alla som har gjort ett tillfälligt avbrott i sin yrkesverksamhet för att uppfostra barn eller ta hand om äldre eller andra behövande personer ska kunna ta sig tillbaka på arbetsmarknaden och behålla rätten att återgå till den tidigare anställningen och att bli befördrade.
26. Europaparlamentet påpekar att en egen inkomst och ett avlönat arbete alltså är nyckeln till kvinnors ekonomiska oberoende och till ökad jämställdhet i samhället i stort.
27. Europaparlamentet framhåller att solidariteten måste stärkas gentemot samhällets äldre men samtidigt även gå i andra riktningen, mot barn och ungdomar. De äldre står för visdom, kunskap och erfarenhet, medan de unga generationerna förmedlar energi, dynamik, livsglädje och hopp.
28. Europaparlamentet anser att solidariteten mellan generationerna bör främjas genom en lämplig skattepolitik (i form av överföringar, rabatter och avdrag), åtgärder för förvärvsarbetande personer, en möjlighetsskapande politik och integrerade nätverk för omsorg åt barn, äldre, funktionshindrade och vårdberoende och att man bör göra en bedömning av hur detta underlättar eller negativt påverkar personliga val och möjligheten att förena arbetsliv, familjeliv och privatliv.
29. Europaparlamentet erinrar kommissionen och medlemsstaterna om att det är nödvändigt att vidta positiva åtgärder till förmån för kvinnor och män för att bland annat göra det lättare för dem att återgå i arbete efter att under en period ha ägnat sig åt familjen (barnuppfostran och/eller vård av sjuk eller funktionshindrad förälder), detta genom att främja en politik för (åter)inträde på arbetsmarknaden och därigenom göra det möjligt för dessa personer att återfå sitt ekonomiska oberoende.
30. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att främja en skattepolitik som tar hänsyn

---

¹ EUT L 299, 18.11.2003, s. 9.

till hushållens utgifter, som till exempel kostnader för barnomsorg och omhändertagande av äldre och andra behövande personer, genom skatteregler eller skattelättnadssystem.

31. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att se över sina skattesystem och fastställa skattesatser baserade på individuella rättigheter, vilket kräver en individualisering av såväl pensionsrättigheterna som socialförsäkringsrättigheterna.
32. Europaparlamentet uppmanar EU-institutionerna och medlemsstaterna att omsätta jämställdhetsprincipen i praktiken genom särskilda åtgärder till förmån för kvinnor i syfte att komma till rätta med uppenbara fall av ojämlik behandling av kvinnor i förhållande till män. Dessa åtgärder, som ska tillämpas när sådana situationer föreligger, måste vara rimliga och stå i proportion till det mål man vill uppnå i varje enskilt fall.
33. Europaparlamentet uppmanar nationella och lokala myndigheter att utveckla program riktade till unga människor med en generationsöverskridande dimension så att den unga generationen inser att dagens välbästande- och välfärdsnivå har uppnåtts tack vare tidigare generationers ansträngningar och umbäranden.
34. Europaparlamentet uppmanar EU-institutionerna och alla offentliga myndigheter att aktivt tillämpa jämställdhetsprincipen när de antar och tillämpar sina regelverk och utformar sin offentliga politik och i samband med all verksamhetsutövning.
35. Europaparlamentet uppmanar medierna att regelbundet och på ett positivt sätt uppmärksamma generationsöverskridande kontakter genom att rapportera om generationsöverskridande frågor och diskussioner mellan olika åldersgrupper och att rent allmänt ge en positiv bild av den äldre generationens bidrag till samhället.
36. Europaparlamentet betonar vikten av att integrera principen om likabehandling och lika möjligheter i all ekonomisk politik, arbetsmarknadspolitik och socialpolitik i syfte att undvika yrkessegregering, utjämna löneskillnaderna och gynna utvecklingen av kvinnligt företagande.
37. Europaparlamentet anser att de ändrade familjemodellerna och kvinnornas successiva inträde på arbetsmarknaden gör att man måste se över det traditionella vård- och omsorgssystemet. Parlamentet rekommenderar medlemsstaterna att utöka och komplettera sina socialtjänsters omsorgsverksamhet för att säkra lika möjligheter i fråga om rätten till personlig självständighet och omsorg om personer i beroendeställning.
38. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, medlemsstaternas parlament och nationella statistikorgan, ILO, OECD och UNDP.